

Eerder verschenen in de serie District Groningen

Corrupt

Kwaadaardig

Ook van deze auteur

God en de Mammon

De serie RP-Westerlee
(16 delen)

Verraad

Brave New Books

Eerste druk 2024
Coverfoto: © G.J. Fokkens
ISBN: 9789465125183

Uitgeverij: Brave New Books (onderdeel van Singel Uitgeverijen, Amsterdam)
www.bravenewbooks.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet, of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Geert Fokkens

Uit de serie

District Groningen

Verraad

Hoofdstuk 1

Met een geeuw sloeg Douwe Rademaker de dekens van zich af. Hij keek opzij en zag dat Aaf nog in diepe slaap was. Liefdevol drapeerde hij de dekens weer over haar.

Hij sloeg zijn benen buiten het bed en stond vervolgens op het koude zeil van de logeerkamer. Hij liep naar het raam en schoof de gordijnen op een kier.

Hij keek uit over een sprookjesachtig witte wereld onder een verder grijze hemel. De eerste vlokjes van een nieuwe sneeuwbus dwarrelden over het balkon dat langs de slaapkamer op de eerste verdieping liep.

Het was maandag 27 december en het was een witte Kerst geweest; drie dagen lang had het hard gesneeuwd in het Harzgebirge.

Aaf en hij hadden de kerstdagen doorgebracht als gasten van hun vrienden Dietrich en Hannelore Höhne van wie dit prachtige huis nabij het stadje Altenau was.

Het was een houten chalet dat aan de voet van de Bruchberg stond. Douwe keek dan ook uit over een berglandschap dat nu geheel met sneeuw was bedekt.

Dietrich en Hannelore woonden in eigenlijk in Leer, dichtbij de Groningse grens, maar nadat hij tot Kommissar bij de Grenzpolizei was bevorderd hadden zij voldoende middelen om een tweede huis te kopen. Het was vooral bedoeld als recreatiehuis en het was de eerste keer dat zij de kerstdagen daar doorbrachten. Zij hadden hun vrienden Douwe en Aaf daarbij uitgenodigd.

De locatie lag niet ver van de grens die Duitsland in tweeën deelde. Een aantal kilometers verderop begon de DDR.¹ De Oost-Duitse staat was ontstaan na de Tweede Wereldoorlog nadat het Russische Rode Leger dat deel van Duitsland had bezet. In oktober 1949 werd officieel de DDR gesticht dat vanaf dat moment niet meer was dan een vazalstaat van de Sovjet Unie. Het betekende het begin van de zogenaamde Koude Oorlog.

Die bevond zich op dat moment op een hoogtepunt. Diverse geallieerde legers waren in West-Duitsland gelegerd. Vooral eenheden van de Verenigde Staten van Amerika, Groot-Brittannië, Frankrijk en Nederland waren niet ver van de Oost-Duitse grens aanwezig om het leger van de Bondsrepubliek Duitsland te ondersteunen. In het gebied van het Harzgebirge werden dan ook regelmatig legeroefeningen onder auspiciën van de NAVO gehouden.

Uiteraard deden troepen van het Warschaupact hetzelfde aan de Oost-Duitse kant van de grens, die inmiddels de illustere naam 'IJzeren Gordijn' had gekregen.

De Kerstdagen van 1970 waren echter vreedzaam verlopen, dat wil zeggen dat er in het geheel geen militaire activiteiten waren geweest in de omgeving van Altenau.

---

¹ DDR = Deutsche Demokratische Republik, in de volksmond Oost-Duitsland genoemd.

De beide echtparen hadden dan ook met volle teugen genoten van hun wintervakantie. Mooie wandelingen hadden zij gemaakt over de bergwegen door dit prachtige landschap. In de avonduren hadden zij gezellig bij de openhaard gezeten en gepraat over van alles en nog wat, met daarbij natuurlijk ook de zaken die Douwe en Dietrich samen hadden behandeld.

De vakantie liep nu naar het einde; woensdag zouden ze weer naar huis gaan. De jaarwisseling wilden beide echtparen met hun kinderen doorbrengen.

Douwe opende de slaapkamerdeur en constateerde dat de badkamer vrij was. Vlug maakte hij van de gelegenheid gebruik om een snelle douche te nemen en zich te scheren.

Nadat hij zich had aangekleed en zich ervan had vergewist dat Aaf nog steeds sliep liep hij de trap af naar de begane grond van het huis. De geur van vers gezette koffie kwam hem tegemoet toen hij de ruime keuken betrad.

“Guten morgen, Douwe,” begroette Hannelore die bezig was aan het aanrecht, “hast du gut geschlafen?”

“Sehr gut, danke,” antwoordde Douwe met een brede glimlach.

Terwijl Hannelore en mok koffie voor hem op de keukentafel neerzette vervolgde hij: “Wat hebben het jullie het hier goed getroffen. Wij hebben echt heel erg genoten.”

“Daar ben ik blij om,” verklaarde de volslanke vrouw met een glimlach terwijl zij ook aan de tafel ging zitten. “Wij zijn ook heel erg gelukkig met dit huis. Als Dietrich met pensioen gaat dan gaan wij beslist hier permanent wonen.”

Douwe knikte. “Dat kan ik mij goed voorstellen, maar dat duurt nog wel een paar jaar, zo oud is Dietrich nog niet.”

“Het is in ieder geval iets waar wij met plezier naar uitkijken,” gaf zij aan.

Op dat ogenblik kwam Dietrich de keuken binnen en trok zijn dikke jack uit. “Ik heb even de oprit sneeuwvrij gemaakt,” verklaarde hij, “maar nu ben ik ook aan een kop koffie toe.”

“Ik heb een lijstje gemaakt,” gaf Hannelore aan, “na zo’n lang weekend moeten er toch wat boodschappen worden gedaan. Dat mogen jullie straks na het ontbijt doen. Dan halen Aaf en ik in tussentijd even de bezem door het huis.”

Het was al half elf toen Douwe en Dietrich een volle winkelwagen over de parkeerplaats van een grote Konzum-supermarkt duwden. Gelukkig was de parkeerplaats door de gemeente van Altenau grotendeels sneeuwvrij gemaakt zodat zij gemakkelijk bij de BMW van Dietrich kwamen. Terwijl die de kofferbak opende zei hij tegen Douwe: “Kijk, daar heb je ook een Nederlander.” Douwe keek in de richting waarnaar Dietrich wees. Hij zag een vrij grote rode auto met Nederlandse kentekenplaten. “Dat is vast een Amerikaan,” zei hij op het model doelend.

“Zeker,” bevestigde Dietrich, “het is een Dodge Charger.”

Douwe schudde zijn hoofd en staaarde nogmaals naar de rode auto.

“Zeg, help je me nog?” spoorde Dietrich aan die bezig was met de boodschappen in zijn auto te laden.”

“Eh, ja, natuurlijk,” ontwaakte Douwe uit zijn gedachten. Hij bukte zich naar de winkelwagen om de daar nog aanwezige artikelen aan zijn vriend te overhandigen.

Toen Dietrich de kofferbak van zijn auto sloot zei hij tegen Douwe: “Breng jij het karretje even weg, dan start ik vast de wagen.”

Onderweg naar de verzamelplek van de winkelwagens keek Douwe nogmaals naar de rode Dodge Charger. Nadat hij het karretje op zijn plaats had gezet ritste hij zijn duffelse jas open. Die had twee binnenzakken; in de linker bewaarde hij zijn portefeuille, in de rechter zat zijn aantekenboekje. Hij sloeg hem open en bladerde erin. Weer keek hij naar de Dodge. Het kenteken was 16-37-HX, hetzelfde nummer dat op de opengeslagen bladzijde van zijn boekje stond!

Met grote passen beende hij terug naar de BMW die Dietrich inmiddels had gestart zodat de boordkachel het interieur kon verwarmen. Hij trok het portier aan de passagierskant open en gleed naast zijn vriend. “Het is hem,” zei hij meteen.

Dietrich keek hem verbaasd aan. “Het is wat?”

“Die Dodge Charger,” verduidelijkte Douwe, “het is de auto van Van Poppel!”

Nu schudde Dietrich zijn hoofd. “Wat bedoel je?”

“Je weet wel, die Henk van Poppel, van die zaak waarbij hij twee oldtimers verduisterde om de verzekering op te lichten.”

“Je bedoelt die vriend van Joachim Schöller,” zei Dietrich bij wie het begon te dagen.

“Precies, die,” gaf Douwe aan, “die wordt ook door jullie gezocht.”

“Ik weet het weer,” zei Dietrich, “zij worden ook door onze veiligheidsdiensten gezocht voor spionage.”

Douwe glimlachte. “Jij bent weer bij de les.”

“Hij zit dus hier,” stelde Dietrich vervolgens vast. Hij fronste zijn wenkbrauwen.

“En het is hier niet ver vanaf de grens,” vervolgde hij.

“Zo is het, Dietrich,” was Douwe het met hem eens. “Zullen we even wachten om te zien of hij naar zijn auto komt?”

“Goed,” stemde Dietrich in.

Het wachten duurde ongeveer twintig minuten. Toen verscheen er een vrouw van middelbare leeftijd die een volgeladen winkelwagentje tot aan de kofferbak van de Dodge duwde. Terwijl de mannen vanaf een afstand gespannen toekeken begon zij rustig de inhoud van het karretje over te laden in de kofferbak.

“Dat moet Helen zijn,” merkte Douwe op, “Van Poppels vrouw.”

“Weet je het zeker?” vroeg Dietrich.

Douwe schudde zijn hoofd. “Ik heb haar nog nooit gezien, maar ook zij is voortvluchtig en omdat die vrouw nu in zijn auto rijdt ga ik ervan uit dat zij zijn vrouw is.”

“Dat klinkt logisch,” was Dietrich het met hem eens.

Inmiddels was de vrouw achter het stuur van de Dodge gekropen. Zij had niet de moeite genomen om het winkelwagentje terug op z'n plaats te zetten, want die bleef gewoon op de parkeerplaats achter.

Dietrich schakelde de eerste versnelling in en zei: "Ik ben nu toch benieuwd waar zij naartoe rijdt."

Op een redelijke afstand volgde hij de Dodge. Eerst reden ze door de bebouwde kom van Altenau waar de straten goed sneeuwvrij waren gemaakt. Zo reden ze naar het noorden van het stadje. Ze kwamen vervolgens op een buitenweg die langs een vrij snel stromende rivier liep. "Dat is de Oker," vertelde Dietrich aan zijn vriend.

De weg was hier minder goed schoongemaakt en ook de bestuurster van de Dodge die ver voor hen uit reed had haar snelheid aangepast.

Na ongeveer een kwartier gaf de Dodge met zijn richtingaanwijzer aan rechtsaf te gaan slaan.

Dietrich reed een stukje verder door en Douwe keek waar de rode Amerikaan naartoe reed. Hij zag een bungalowachtig huis aan de oever van de rivier. De Dodge stopte juist naast een andere personenauto.

Dietrich parkeerde zijn auto op een bushalte die enigszins sneeuwvrij was gemaakt. Hij wendde zich tot zijn passagier. "Die andere auto, heb jij gezien welk merk die was?"

"Een Opel," antwoordde Douwe, "ik denk een Admiral. Hij heeft in ieder geval een Duits kenteken, maar je reed te snel om het te kunnen lezen."

Dietrich knikte. "Dat moet beslist de auto van Schöller zijn, want wij weten dat hij een Opel Admiral bezit."

"Zij zitten dus hier," concludeerde Douwe, "dichtbij de Oost-Duitse grens."

"En dichtbij de NAVO-eenheden die hier zijn gelegerd," vulde Dietrich aan.

"Wat doen we nu?"

Dietrich dacht even na.

"We rijden terug naar Altenau," zei hij toen, "we gaan naar het politiebureau en daar kan ik contact opnemen met mijn superieuren."

Een halfuur later betraden Dietrich en Douwe het politiebureau van Altenau. Nadat Dietrich zich had gelegitimeerd werden de mannen naar de kamer van de Polizeidirektor² gebracht. Dietrich had een indringend gesprek met hem waarna hij de gelegenheid kreeg om zijn eigen korpsleiding op te bellen. Dat gesprek duurde meer dan een halfuur. In die tijd kreeg de Polizeidirektor de opdracht om alvast twee rechercheurs erop uit te sturen om de bungalow aan de Oker te observeren.

Nadat Dietrich de telefoonhoorn op het toestel had gelegd praatte hij zowel de politiechef als Douwe bij. Het kwam erop neer dat de veiligheidsdiensten waren ingeschakeld en dat zij blij waren met de informatie die Dietrich hen verschaftte. Zij namen de zaak verder over.

---

² Polizeidirektor = korpscommandant van een Duitse politiekorps.

Een klein halfuur later reed Dietrich zijn BMW het erf van zijn chalet op. “Waar blijven jullie toch?” begon een bezorgde Hannelore op hoge toon. “Jullie zijn bijna vijf uur onderweg geweest,” voegde Aaf er boos aan toe. Het kostte de beide mannen de nodige tijd om het een en ander uit te leggen. Natuurlijk hadden de vrouwen er begrip voor. “Maar jullie hadden toch wel op z’n minst ons even op kunnen bellen,” vond Hannelore. Dietrich liet zijn schuldbevuste glimlach zien en sloot zijn vrouw in de armen. “Je hebt gelijk, schat. Wij hebben er niet aan gedacht.” “Het is al goed,” zei zij en kuste hem op zijn voorhoofd. “Kom we gaan theedrinken.” Die avond zagen zij op de televisie het nieuws waarin melding werd gemaakt van de arrestatie van een Duits en een Nederlands echtpaar op verdenking van spionage voor de Sovjet Unie.

Na nog een dag genieten gingen de Höhnes en de Rademakers woensdag weer huiswaarts om de jaarwisseling thuis te vieren. Hoewel het in de Harz flink had gesneeuwd was er in Nederland geen enkel vlokje gevallen. Wel was het koud ervoeren Douwe en Aaf toen zij na hun aankomst thuis in Westerlee hun auto uitlaadden. “We steken meteen de haard aan,” deelde Aaf mee, want het was al donker en de temperatuur was tot min negen graden gedaald.

Hoofdstuk 2

Maandagochtend 3 januari 1971. Het was de eerste echte werkdag van het nieuwe jaar. In Bedum was het nog donker toen twee vrouwen via de personeelsingang het filiaal van de Boerenleenbank aan de Wilhelminalaan binnengingen. Huiverend van de kou trokken zij hun mantels uit. “Eerst een warm bakje koffie,” zei de oudste die Mirjam Duncker heette.

“Daar heb ik ook behoefte aan,” zei Ilse Bakker, haar iets jongere collega. Zij waren de balieassistentes van de bank.

Even later kwam ook hun chef Kees Donkersloot binnen.

Ze hadden sinds de jaarwisseling nog niet gewerkt, dus eerst even een moment om elkaar een gelukkig nieuwjaar te wensen. Onder het genot van hete koffie werden hun belevenissen van het afgelopen weekend gedeeld.

Toen stond Donkersloot op. “Het is bijna negen uur,” zei hij. “Mirjam wil jij de hoofddeur openen?”

Mirjam stond op en liep de balieruimte in.

“Over een uur komt boer Remkes om over het krediet voor zijn nieuwe graansilo praten,” vervolgde Donkersloot tegen Ilse.

“Ik weet het, meneer” antwoordde zij, “ik heb het dossier al op uw bureau gelegd.”

Terwijl Donkersloot zich terugtrok in zijn kantoor liep ook Ilse de balieruimte binnen. Zij installeerde zich achter haar loket en Mirjam liep net terug van de deur die zij van het slot had gedraaid.

Zij keken op toen zij harde geluiden hoorden; motoren stopten met veel lawaai vlak voor de banktoegang. Plotseling vloog de deur open en twee mannen stormden de publieksruimte binnen. Zij richtten meteen vuurwapens op de hoofden van de hevig geschrokken vrouwen.

“De kluis!” schreeuwde een van hen. “Snel! Waar is ie?”

Ilse viel bijna flauw van angst en was niet in staat om te antwoorden. De man plantte de loop van zijn revolver op haar hoofd en schreeuwde tegen Mirjam: “Ik schiet haar dood! Waar is de kluis?”

Mirjam keek hem aan, maar kon zijn gezicht nauwelijks zien omdat hij een nylonkous over zijn hoofd had getrokken. “H..hier,” stamelde zij.

De andere man drukte zijn wapen in haar rug en riep: “Lopen! Snel!”

Ze kwamen in het kantoor van Donkersloot die meteen vanachter zijn bureau opsprong.

“De kluis!” schreeuwde Mirjams belager hem toe. “Maak open! Schiet op, klootzak! Ik maak haar af!”

“Rustig, rustig,” zei een asgrauw verkleurde Donkersloot, “ik ga al.”

“Opschieten!” riep de overvaller nog eens.

Donkersloot haalde een sleutel uit zijn bureaula en stak hem in het slot van de stalen deur van de kluis die op zijn kamer stond. Daarna moest hij op een

draaischijf een code invoeren. “Sneller!” riep de overvaller die vond dat het te lang duurde.

“Ja, ja,” zei Donkersloot op hoge toon. Eindelijk had hij de kluisdeur open.

De overvaller gaf Mirjam een duw zodat zij in de hoek van de kamer terecht kwam. “Ga naast haar zitten,” beet hij Donkersloot toe, “en beweeg je niet!”

Hij graaide over de planken van de kluis en haalde zo een aantal bundels bankbiljetten naar zich toe. Hij had een plastic vuilniszak bij zich en propte zijn buit daarin. Toen rende hij het kantoor uit. Meteen daarop hoorden zij motoren aanslaan.

Donkersloot en Mirjam liepen de balieruimte in en troffen daar een hevig snikkende Ilse aan.

“Ben je in orde?” vroeg Mirjam.

Ilse knikte want zij kon nog geen woord uitbrengen.

Inmiddels had Donkersloot het alarm in werking gesteld.

Maandag 3 januari was ook Douwe’s eerste werkdag van het nieuwe jaar. Zoals hij gewoon was begon hij de week met een briefing met zijn diensthoofden in de vergaderruimte van het districts bureau. De bijeenkomst werd natuurlijk begonnen met het elkaar het beste te wensen voor het nieuwejaar. Verder hadden zij natuurlijk veel te melden over de gebeurtenissen in de provincie Groningen tijdens de vakantie van hun districtscommandant.

De kerstdagen waren vrij rustig verlopen, alleen in Winsum was op Tweede Kerstdag een geval van wateroverlast geweest door een waterleiding die vanwege de strenge vorst was gesprongen.

De meeste incidenten hadden plaatsgevonden tijdens de jaarwisseling. In Roodeschool was een ernstig ongeluk gebeurd met het carbidschieten; er waren twee zwaargewonden te betreuren en een van hen was in zorgelijke toestand met spoed naar de eerste hulp van het Academisch Ziekenhuis in Groningen-Stad gebracht.

Verder veel meldingen van uit de hand gelopen kerstbomenverbrandingen. De wachtmeesters hadden diverse keren de brandweer moeten assisteren.

Ed Schuringa, het hoofd van de districtsverkeersdienst, meldde dat zijn mensen op Nieuwjaarsdag assistentie hadden verleend aan de wachtmeesters van Loppersum. Daar was veel overlast geweest van een bende rondcrossende motorrijders.

“Motorrijders?” herhaalde Douwe verbaasd. “Meestal zie je die niet zo veel in de winter, zeker wanneer het zo koud is als nu.”

Schuringa glimlachte. “Het waren ook geen gewone vrijetijd rijders, maar van zo’n gewelddadige motorgang.”

“De Hells Angels?”

“Nee, maar wel net zoiets. Je weet wel van die typen met leren jacks aan en met nazihelmen op. Op hun ruggen stond een embleem met een adelaar op en daar

omheen met grote runenletters ‘ADLER STANDART’ of zoiets dergelijks. Sommige machines hadden Duitse kentekens.”

“Zijn er aanhoudingen verricht?” vroeg Douwe.

Schuringa schudde zijn hoofd. “Toen wij ter plaatse kwamen gingen zij er natuurlijk meteen vandoor. Onze busjes waren geen partij voor die snelle machines.”

“Ik hoop niet dat wij last krijgen van dat soort clubs,” merkte Jannus Beertema op, “dat kan voor veel onrust zorgen en ze kunnen ook een aanzuiging hebben op de plattelandsjeugd.”

“Inderdaad,” was Douwe het met zijn hoofd-uniformdienst eens, “maar misschien is het een incident. Ed had het over Duitse kentekens, dus misschien zijn ze alweer de grens over.”

Tom van der Brom had niet veel te melden, behalve dan dat hij en zijn rechteam verrast waren door de arrestatie van Hendrik van Poppel. “Hoe krijg je dat in hemelsnaam voor elkaar?”

Douwe lachte schaaachtig. “Wij liepen er letterlijk tegenaan.”

Tom schudde zijn hoofd. “Ik weet dat jij een goed geheugen hebt, maar dit en nog wel tijdens je vakantie, dat slaat toch alles.”

“Het was een rode Dodge Charger,” legde Douwe uit, “en toen wij die daar op die parkeerplaats zagen dacht ik alleen: wacht even, ik herinner mij iets met een Dodge Charger. Toen ik in mijn notitieboekje het kenteken zag staan viel bij mij pas het kwartje. Het was heel toevallig.”

“Toevallig?” reageerde Tom met een grijns. “Jij gelooft nooit in toeval. Hoe toevallig is het dat jij je notitieboekje meeneemt op vakantie?”

De anderen begonnen hard te lachen.

Douwe haalde eveneens lachend zijn schouders op. “Je ziet hoe belangrijk is om de juiste gegevens altijd bij de hand te hebben,” zei hij.

“Je bent gewoon een workaholic,” zei Tom hikkend.

“Ja, zo kan hij wel weer,” kapte Douwe de discussie af, “zijn er verder nog bijzonderheden?”

Die waren er niet en de bijeenkomst werd vervolgens gesloten.

Op dat moment sprak adjudant Wielenga twee van zijn rechercheurs aan. “Waar zijn jullie mee bezig?”

Menno Veenstra keek op van zijn typemachine. “Een proces-verbaal van een inbraak in een woning in Wedde. Er zijn juwelen gestolen van een gezin dat op wintersportvakantie in Oostenrijk was.”

“En jij?” wendde hij zich tot Hennie Cornelisse.

“Een rapport van een assistentie aan de Gemeentepolitie Groningen bij de aanhouding van een oplichter, dat was in Aduard.”

“Dus op dit moment geen spoed,” concludeerde hun chef. “Ik ben zojuist gebeld door de CMK, er is een bankoverval geweest Bedum. Dat was vanmorgen vroeg. De groepscommandant van Bedum heeft om rechercheassistentie

gevraagd. De daders zijn er al vandoor en er zijn geen slachtoffers gevallen. Ga er maar naartoe zonder toeters en bellen, de TR is ook al onderweg.”

Drie kwartier later arriveerde de researchwagen bij de Boerenleenbank aan de Wilhelminalaan in Bedum. Er stond een Volkswagenbusje van de landgroep voor de deur met daarachter het Ford Transitbusje van de Technische Recherche.

De wachtmeester die voor de ingang van de bank de wacht hield opende deur voor de beide rechercheurs nadat die waren uitgestapt.

De ruimte bij de balie werd fel verlicht door de lampen die de mannen van de TR hadden opgesteld. Een fotograaf was bezig opnames te maken en een collega was met poeder bezig in een poging om vingerafdrukken op te sporen.

“Het personeel zit in hun koffieruimte,” zei een van de techneuten en hij wees naar een deur.

Veenstra en Cornelisse troffen daar de drie bankmedewerkers. Twee vrouwen van middelbare leeftijd bleken balieassistentes te zijn en een man van ongeveer vijftig jaar was de manager van het filiaal. Zij zaten bleek en behoorlijk ontdaan achter een kop koffie. Na een inleidend gesprek bleken ze wel instaat om verhoord te worden.

Zij vertelden hun relaas en de beide rechercheurs noteerden alles in hun notitieboekjes. Nadat de overvallers op motorfietsen waren vertrokken hadden ze onmiddellijk het alarm ingeschakeld en de politie was vijf minuten later gearriveerd.

Het was inmiddels ook duidelijk dat er mogelijk sprake was van drie daders; getuigen hadden verteld dat een van hen buiten op zijn motorfiets op de uitkijk had gestaan. De getuigen wisten ook te vertellen dat de drie motorrijders ieder een verschillende kant waren opgereden nadat zij de bank hadden verlaten.

Volgens hun beschrijvingen waren de overvallers gekleed in leren jacks met op hun ruggen een of ander embleem, ze wisten niet wat dat embleem voorstelde.

De bankmedewerkers konden een redelijke beschrijving van de vuurwapens geven en Veenstra concludeerde daaruit dat het mogelijk revolvers betroffen.

De manager kon nog niet vertellen hoeveel geld er was buitgemaakt, maar hij had een vermoeden dat het zo om en nabij de vijftigduizend gulden zou kunnen zijn.

Tijdens het verhoor arriveerden er twee mannen van het hoofdkantoor van de bank; zij zorgden ervoor dat de drie collega's verder zouden worden opgevangen.

Tegen het middaguur waren de specialisten van de TR klaar met hun onderzoek en werd de bank weer vrijgegeven.

Veenstra en Cornelisse vertrokken naar het districts bureau in Stad om hun bevindingen in een proces-verbaal vast te leggen.

“Motoren?” vroeg Tom van der Brom toen Wielenga verslag aan hem deed over de bankoverval in Bedum. “En hadden ze leren jacks met op de rug een embleem?”

“Volgens de bankmedewerkers,” beaamde Wielenga.

“In Loppersum was er op Nieuwjaarsdag overlast door motorrijders met leren jacks met daarop een embleem,” zei Tom, “en Loppersum ligt niet ver van Bedum.”

“Zo is het,” beaamde Wielenga. “Mogelijk is er een plaatselijke bende actief.”

“Hm,” reageerde Tom, “er was wel sprake van Duitse kentekens.”

“Duitsland is hier dichtbij,” gaf Wielenga aan.

“Dat is waar,” was Tom het met hem eens, “maar waarom dan juist die regio? Ik zal contact opnemen met adjudant Postma, ik zal hem aanraden een verhoogde surveillance te organiseren,” Hij doelde daarmee op de groepscommandant van de landgroep Bedum. “Zijn mannen moeten hun ogen en oren goed openhouden en eventueel bij inwoners informeren of zij zaken hebben gezien die hen vreemd overkomen, zoals bijvoorbeeld bewegingen van motorfietsen. Immers is dat laatste iets wat normaal minder vanzelfsprekend is in de wintermaanden. De meeste motorrijders wagen zich dan niet op de koude en soms gladde wegen.”

Douwe zat in zijn kamer de rapportage over de maand december te bestuderen die zijn hoofd-comptabiliteit aan hem had verstrekt. Hij werd gestoord doordat de telefoon op zijn bureau begon te rinkelen.

“Er staan twee mannen van de BVD hier aan de balie, overste,” deelde de receptioniste hem mee, “zij willen u graag spreken.”

Twee minuten later werden de leden van de Binnenlandse Veiligheidsdienst door een wachtmeester de kamer van de districtscommandant binnengeleid.

Douwe kende Brockman en Verhoeven; zij hadden met hem overlegd over de zaak-Van Poppel en Douwe vermoedde dat het ook dit keer daarover zou gaan.

Inderdaad begon Brockman met: “Wij willen u even bijpraten over de aanhouding van Van Poppel en Schöller.”

“Dank u,” zei Douwe, “ik ben benieuwd.”

“Wij hebben begrepen dat zij vooral zijn aangehouden dankzij uw bemoeienis,” vervolgde Brockman. “Dat is heel uitzonderlijk en wij zijn u er dan ook dankbaar voor.”

“Ik niet alleen, hoor,” reageerde Douwe, “ook mijn collega Höhne van de Grenzpolizei.”

Brockman glimlachte. “Wij zijn geheel op de hoogte, overste. Uiteraard hebben wij een goed contact met onze collega’s van de West-Duitse BfV³.”

“Dat is mij bekend,” gaf Douwe op droge toon aan.

“In samenspraak met hen mogen wij u het volgende meedelen,” vervolgde Brockman. “Van Poppel en Schöller zijn spionnen van de Oost-Duitse Stasi.”

---

³ BfV = Bundesamt für Verfassungsschutz. Duitse veiligheidsdienst.

“Het Ministerium für Staatssicherheit,” zei Douwe met een hoofdknik.

“Inderdaad, dat is de officiële benaming, u bent goed geïnformeerd.”

Douwe glimlachte. “Dat is mijn taak.”

“Goed,” ging Brockman verder, “zoals u dan ook weet is de Stasi niets anders dan een verlengstuk van de Russische KGB.”

Douwe knikte.

“De Sovjet Unie is uiteraard zeer geïnteresseerd in de legereenheden van de NAVO en vooral waar die zijn gelegerd en waarmee die zijn bewapend. Zowel Schöller als Van Poppel verzamelden voor hen inlichtingen daaromtrent. Om bij ons eigen territorium te blijven, Van Poppel had de taak om informatie te winnen over legeronderdelen die hier in het noorden van het land zitten. Dat betrof Assen, Zuidlaren en Havelte. Vooral Havelte was van belang omdat daar volgens de Russen atoomkoppen van het Amerikaanse leger liggen opgeslagen.”

“U wilt nog steeds niet bevestigen dat dit inderdaad zo is,” reageerde Douwe met een brede grijns.

Brockman haalde zijn schouders op. “Ik heb mij te houden aan het officiële protocol, dat moet u begrijpen.”

Douw knikte slechts.

“Zowel Van Poppel als Schöller maakten gebruik van jonge mannen die hun dienstplicht vervulden bij de genoemde onderdelen,” vervolgde Brockman. “Zij werden met mooie praatjes en goede beloningen geronseld. Daar zaten ook dienstplichtige officieren en onderofficieren bij. Het geld dat zij ontvingen kwam uit de winst van de ondernemingen van zowel Van Poppel als Schöller. Van Schöller weten we niet hoe hij aan zijn bedrijf is gekomen, maar van Van Poppel weten wij dat hij het verpakkingsbedrijf in 1958 had gekocht. Het was toen een familiebedrijf, maar de eigenaar had geen opvolger om zijn bedrijf voort te zetten. Met behulp van geld, dat hij hoogstwaarschijnlijk uit de Sovjet Unie had ontvangen, wist Van Poppel daar handig gebruik van te maken en zo werd de verpakkingsfabriek een perfecte dekmantel voor zijn activiteiten.”

Douwe schudde zijn hoofd. “Hij deed zich voor als een liefhebber van Amerikaanse auto’s,” zei hij, “alsof hij heel Amerikaans gezind was.”

“Precies,” beaamde Brockman. “Dat was niet meer dan een rookgordijn dat hij opwierp.”

“Waar ging het mis?” wilde Douwe weten.

“Nou, Van Poppel had dan wel die verpakkingsfabriek gekocht, maar een echte zakenman was hij niet. In het begin had hij een goed managementteam die zijn bedrijf runde, maar nadat de belangrijkste leden daarvan met pensioen waren gegaan moest hij het zelf doen. Vanaf dat moment ging het bergafwaarts en werd het bedrijf geconfronteerd met diverse verliezen en een grote belastingschuld. Wij vermoeden dat zijn Russische vrienden hem niet financieel wilden bijspringen omdat er dan vragen zouden ontstaan hoe hij aan dat geld was gekomen. Een oplossing was om een aantal van zijn Amerikaanse oldtimers te verkopen, maar dat ging hem toch te zeer aan het hart. Het werd de grootste

fout die hij maar kon maken. Hij besloot om de verzekering op te lichten door voor te doen alsof er twee van zijn kostbaarste auto's waren gestolen. Hij wilde die auto's natuurlijk graag zelf houden. Hij verborg ze op het terrein van het bedrijf van zijn vriend en collega spion Schöller. Van Poppel had er nooit bij stilgestaan dat zijn truc zo doorzichtig was dat uw rechercheurs die meteen doorhadden. De ramp werd voor hem nog groter toen er brand uitbrak in het bedrijf van Schöller waarbij zijn kostbare auto's verloren gingen. Hij was vanaf dat moment eigenlijk bankroet. De Stasi begreep dat hij nu erg kwetsbaar was geworden. Hij werd teruggeroepen en zijn vrouw volgde hem een paar dagen later. Hij en Schöller kregen tijdelijk een andere taak. Onder valse identiteiten moesten zij nu de bewegingen van NAVO-eenheden dichtbij de Oost-Duitse grens in de gaten houden.”

“Hij maakte de fout dat hij zijn Nederlandse Dodge Charger had gehouden,” merkte Douwe op.

“Zo is het, overste, hoewel het wel een kans van één op honderdduizend was dat iemand die auto zou herkennen. Zij hadden nooit verwacht dat een Nederlandse politiemann wel eens zijn wintervakantie in hun omgeving zou houden. Zijn vriend Schöller was dat betreft slimmer, die had valse kentekenplaten op zijn Opel Admiral aangebracht.”

“Zo zie je maar weer,” vond Douwe. “Ik neem aan dat het onderzoek naar Van Poppel nu officieel kan worden afgesloten.”

“Inderdaad, overste. Hij is inmiddels in Duitsland voorgeleid en zal ook daar worden berecht. Zijn fabriek is inmiddels failliet verklaard en de Belastingdienst heeft beslag gelegd op het pand. Ook zijn huis in Bourtange valt onder het faillissement met daarbij zijn overige oldtimers.”

“Goed,” zei Douwe, “ik zal mijn mensen meedelen dat zij hun bevindingen in deze zaak in een proces-verbaal kunnen vastleggen zodat die bij onze officier van justitie kan worden ingeleverd. Ik heb echter nog wel een vraag. Ik vraag mij namelijk af hoe Van Poppel wist dat hij aangehouden zou worden. Ik bedoel dat hij al gevlogen was toen de politie een inval deed in zijn bedrijf in Hoogeveen.”

Brockman haalde zijn schouders op en Verhoeven zei: “Dat had hij natuurlijk allang vermoed, hij moet geweten hebben dat er een onderzoek naar hem was ingesteld.”

“Nou, dat denk ik juist niet,” zei Douwe. “Hij kon tot op dat moment niet weten dat onze officier van justitie een aanhoudingsbevel had uitgevaardigd. Volgens mij moet hij zijn getipt!”

De beide BVD-ers waren even stil. “Tja”, zei Brockman toen, “dat weten wij niet, dat zult u zelf moeten onderzoeken.”

“Goed,” gaf Douwe toe, “dat is inderdaad geen BVD-zaak.

Veel viel er niet meer te zeggen en de mannen van de BVD namen afscheid.

Hoofdstuk 3

De bespreking die de volgende dinsdagochtend in de recherchekamer plaatsvond ging uiteraard over de bankoverval in Bedum en over hoe het onderzoek daarover moest worden aangepakt.

Douwe zat op dat moment in zijn eigen werkkamer de meldingsrapporten van de afgelopen dag en nacht door te nemen toen de telefoon op zijn bureau begon te rinkelen. “Ik heb een internationaal gesprek voor u, overste,” zei de receptioniste, Vervolgens verbond zij hem door met Dietrich Höhne.

“Gisteravond is er in overval geweest op een supermarkt in Holthusen,” vertelde de chef van de Grenzpolizei.”

“Dat ligt tussen Bunde en Weener,” merkte Douwe op die vaker in die buurt was geweest.

“Precies,” beaamde zijn vriend, “de daders betreffen leden van een motorbende en waarschijnlijk zaten daar ook Nederlanders bij.”

“Een motorbende?” herhaalde Douwe. “Hadden zij leren jacks aan met een embleem op de rug?”

“Ah, jij hebt al meer van die bende gehoord,” begreep Dietrich.

“Waarschijnlijk hebben zij gisterochtend een bank overvallen in Bedum en mogelijk zijn zij ook betrokken bij een geval van overlast op Nieuwjaarsdag. Wij denken dat er Duitsers bij zitten, want sommige van hun machines hadden Duitse kentekens.”

“Dat is nu juist de reden waarom ik je bel,” gaf Dietrich aan. “Wij hebben het vermoeden dat het een criminele motorbende betreft waarvan mannen met verschillende nationaliteiten lid van zijn. Er zitten waarschijnlijk ook Denen bij. Ze hebben meerdere delicten gepleegd in Noord-Duitsland. De politie van Bremen is er ook mee bezig, want daar zijn ook een aantal berovingen gepleegd die mogelijk aan die bende kunnen worden gerelateerd.”

“Ja, ja,” bromde Douwe, “en nu zijn zij ook hier in Nederland actief.”

“Wat belangrijker is,” vervolgde Dietrich, “is dat die bende politiek gemotiveerd lijkt te zijn. Het vermoeden bestaat dat zij banden hebben met ultrarechtse groeperingen.”

“Hm,” reageerde Douwe, “een getuige beweerde dat het embleem op hun ruggen bestaat uit een arend met daarom omheen in het Duits de woorden ‘Adler Standart’.”

“Dan praten wij inderdaad over dezelfde bende,” bevestigde Dietrich. “Ik denk dat wij er met elkaar afspraken over moeten maken.”

“Dat denk ik ook,” gaf Douwe toe, “ik zal vandaag nog met onze officier van justitie hierover hebben.”

“Dat is de belangrijkste reden waarom ik je bel,” gaf Dietrich aan, “onze Staatsanwalt is er ook mee bezig en wellicht wil jullie officier van justitie contact met hem opnemen.”

“Ik weet zeker dat hij dat zal doen,” beloofde Douwe.